

Zpráva z akce „Za dobrou praxí do Jižního Tyrolska“

Termín: 19.–23. května 2025

Místo konání: Rakousko a Itálie – Jižní Tyrolsko a Česká republika

Exkurze organizovaná Celostátní sítí pro venkov ve spolupráci se spolkem ENERKOM Plzeňsko nabídla zemědělcům a odborné veřejnosti převážně z Jihočeského a Plzeňského kraje jedinečnou možnost seznámit se s příklady dobré praxe v oblasti ekologického hospodaření, obnovitelných zdrojů energie a podpory venkova. Pětidenní program nabídl návštěvu inovativních podniků a institucí v České republice, Rakousku a Itálii.

Pondělí 19. května 2025

První zastávkou byl sociální podnik Vladykův dvůr u Českých Budějovic, který zaměstnává osoby se zdravotním a sociálním znevýhodněním. Účastníci se zde seznámili s konceptem animoterapie, chovu drobných hospodářských zvířat a se zapojením pracovníků do péče o zemědělskou usedlost. Diskutovalo se o možnostech financování a sociálních přínosech takového podniku.

Druhá návštěva směřovala do Zahrady Vidov, kde je realizováno komunitou podporované zemědělství (KPZ). Pěstitelé se zaměřují na ruční ekologické pěstování zeleniny bez použití chemických prostředků, důraz je kladen na přímý prodej a kontakt s odběrateli. Účastníci ocenili přístup založený na důvěře, sezónnosti a místní produkci.

Poslední zastávkou prvního dne exkurze byla návštěva rakouské společnosti Frutura Obst & Gemüse Kompetenzzentrum GmbH – rodinného podniku zaměřeného na pěstování a distribuci ovoce a zeleniny s důrazem na udržitelnost. Firma zde realizuje inovativní projekt agrární fotovoltaiky (Agri-PV), který propojuje pěstování plodin s výrobou obnovitelné energie pomocí naklápěcích solárních panelů. Ty se automaticky přizpůsobují směru slunce a umožňují průjezd zemědělské techniky, čímž dochází ke zvýšení efektivity využití půdy i energetického výnosu. Cílem je efektivně využít zemědělskou půdu tak, aby sloužila současně pro produkci potravin i elektřiny, a tím přispět k ochraně klimatu.

Úterý 20. května 2025

V úvodu druhého dne exkurze byla navštívena rodinná farma Haselberger v rakouském městě Sankt Valentin. Farma, kterou provozují Bernadette a Peter Haselbergerovi, se specializuje na výrobu jablečných a hruškových moštů, cideru a destilátů. Peter Haselberger navázal na tradici svého dědečka, zaměřil se na kvalitu a v roce 2016 absolvoval školení „Mostsommeliér“. Produkce se zaměřuje na suché hruškové mošty z tradičních odrůd jako Stieglbirne nebo Dorschbirne. Suroviny pocházejí jak z vlastních sadů, tak z okolních zahrad, což podporuje biodiverzitu a zachování krajiny regionu Mostviertel. Ruční sběr a přirozené kvasné procesy

zajišťují vysokou kvalitu výsledných produktů. Farma získala řadu ocenění včetně prestižní Falstaff Mostrophy a certifikace kvality.

V další části dne navštívili účastníci farmu Andree Pertillera, kde byl představen inovativní agrovoltaický systém s vertikálně a horizontálně instalovanými panely kombinující výrobu energie a zemědělství. Vertikálně instalované bifaciální panely vyrábějí elektrickou energii a současně chrání sad před extrémními výkyvy počasí, jako je krupobití či sucho. Tento model byl účastníky hodnocen jako inspirativní ukázka kombinace zemědělské a energetické produkce s pozitivním dopadem na biodiverzitu i výnosy.

Středa 21. května 2025

Tématem středeční části exkurze byla návštěva výzkumného centra Versuchszentrum Laimburg, které se více než 50 let věnuje aplikovanému výzkumu v zemědělství. Centrum zaměstnává přibližně 200 odborníků a působí jako důležité spojení mezi vědou a zemědělskou praxí. Účastníci se seznámili s výzkumnými aktivitami zaměřenými na šlechtění odolných odrůd ovoce, především jablek, ale také meruněk, hroznů nebo kaki. Velká pozornost je věnována adaptaci na klimatické změny, snižování chemických vstupů a testování nových technologií. Pokusné sady jsou vybaveny automatickým zavlažováním řízeným podle aktuálních podmínek, poháněným solární energií.

Účastníky zaujaly i ukázky ochranných sítí, které chrání nejen proti krupobití, ale zlepšují i mikroklima a snižují výskyt škůdců. Centrum využívá i přirozenou biologickou ochranu v podobě ptačích budek pro predátory obaleče jablečného.

Financování centra je zajištěno kombinací veřejných prostředků a příspěvků zemědělských podniků. Výzkumníci spolupracují s partnery z EU i ČR a výsledky projektů jsou aplikovány v praxi. Mezi aktuální evropské projekty patří např. INSTINKT (monitoring škůdců), ResiTrac (zelené traktory) či HEUMILCH (detekce siláže v mléce).

Centrum Versuchszentrum Laimburg tak představuje inspirativní příklad propojení inovací, udržitelnosti a praktické podpory venkovského zemědělství.

Čtvrtek 22. května 2025

Dopolední program pokračoval v sýrárně Biokäserei Walchsee, která zpracovává mléko výhradně od krav z ekologických horských farem v regionu Kaiserwinkl. Zvláštností podniku je robotické zrání sýrů s tradičními prvky a jejich dozrávání v přírodních podmínkách. Sýrárna odebírá mléko od 47 partnerských farem. Vyrábí široké portfolio produktů včetně tvrdých, polotvrdých i měkkých sýrů, které distribuuje zejména na místní trhy a do prodejen s biopotravinami. Provoz je otevřen veřejnosti, návštěvníci si mohou prohlédnout výrobní prostory a absolvovat ochutnávky. Podnik se důsledně drží filozofie regionálního zpracování, udržitelnosti a spolupráce s místními zemědělci.

Účastníky zaujalo také napojení sýrárny na místní cestovní ruch – v okolí se nachází tematická turistická stezka spojená s výrobou sýra a regionálními produkty, což přispívá k posílení regionální identity. V diskusi s vedením podniku zazněly informace o provozních nákladech, certifikaci BIO a dopadu klimatických změn na produkci mléka v horských oblastech. Pro mnohé účastníky byla návštěva silnou inspirací v oblasti zpracování surovin a propojení s místní komunitou.

Odpoledne následovala exkurze na farmu Burgeralm, jedná se o rodinnou farmu, kde hospodaří již čtvrtá generace rodiny Burgeralm. Na farmě byla představena bioplynová stanice integrovaná do hospodářských budov. Plynový zásobník má plochou vakovou podobu, je částečně zakryt konstrukcí a zarostl vegetací, vizuálně téměř nesplývá s okolím. Také bylo vysvětleno sezónní fungování stanice a ekologická opatření pro krajinnou integraci.

Pátek 23. května 2025

V úvodu programu posledního dne exkurze proběhlo setkání s představiteli LEADER – forum Austria – střešní organizace zastřešující rakouské místní akční skupiny. Setkání se zaměřilo na představení role organizace v podpoře komunitního rozvoje, sdílení know-how mezi MAS a podporu inovací v regionech. Diskutovány byly konkrétní příklady mezinárodních projektů, výzvy v oblasti udržitelného rozvoje a nové programové období EU. Účastníci získali inspiraci pro vlastní projekty a navázali kontakty pro další spolupráci.

Následovala návštěva Bio Akademie Seeham – centra ekologického vzdělávání, které funguje jako důležitý vzdělávací uzel v regionu Salzburg. Akademie nabízí praktické i teoretické kurzy zaměřené na ekologické zemědělství, zpracování biopotravin a podporu místní ekonomiky. Diskutovalo se o přístupu k environmentální výchově dětí i dospělých, o využití regionálních zdrojů a o možnostech přeshraniční spolupráce. Účastníci ocenili širokou škálu tematických programů a metodickou podporu pro zemědělce i pedagogy.

Závěrečný program exkurze nabídl kombinaci venkovského turismu, vzdělávání a komunitní spolupráce. V obci Mattsee navštívili účastníci projekt Fussballgolf Mattsee, který představuje originální spojení zemědělského podnikání s volnočasovou aktivitou, přispívající k diverzifikaci příjmů na venkově. V Mattsee byl představen projekt Fussballgolf – kombinace zemědělství a volnočasové aktivity. Projekt diverzifikuje příjmy farmy a zároveň přitahuje návštěvníky do venkovské oblasti.

Závěr a přínos akce

Exkurze do Jižního Tyrolska a Rakouska přinesla účastníkům konkrétní inspirace v oblasti ekologického hospodaření, komunitní energetiky, šetrných technologií i přeshraniční spolupráce. Významným přínosem byla návštěva výzkumného centra Versuchszentrum Laimburg, které představuje špičkové evropské pracoviště v oblasti výzkumu a inovací v zemědělství. Účastníci ocenili jeho praktický přínos pro zemědělce, zaměření na udržitelnost a otevřenost k mezinárodní spolupráci.

Silnou inspirací byla také návštěva sýrárny Biokäserei Walchsee, kde bylo demonstrováno, jak lze propojit ekologickou produkci, místní zpracování, udržitelné podnikání a cestovní ruch v horském regionu. Účastníky zaujalo zapojení producentů do celého procesu výroby, udržitelný přístup i regionální značení.

Návštěva vzdělávacího centra Bio Akademie Seeham přinesla cenný pohled na environmentální vzdělávání a podporu místní ekonomiky prostřednictvím ekologického zemědělství. Účastníci ocenili metodickou podporu, širokou nabídku kurzů i přístup k zapojení dětí a mládeže.

Setkání s LEADER – forum Austria ukázalo význam síťování, mezinárodních výměn zkušeností a podporu inovací skrze MAS. Diskuse přinesly inspiraci i konkrétní podněty k možné spolupráci v novém programovém období EU.

Příklady z praxe účastníkům nabídly konkrétní nápady pro jejich vlastní činnost a podnítily zájem o inovace, kvalitu a spolupráci napříč obory.

Poděkování patří partnerům akce – spolku ENERKOM Plzeňsko, účastníkům z řad zemědělců, odborníků i zástupců veřejné správy, všem hostitelským subjektům a přednášejícím za jejich ochotu podělit se o cenné zkušenosti.

Zapsala dne 20. června 2025

Kamila Havel Kupcová, Celostátní síť pro venkov